

УДК 37.014.543(477)

JEL Classification: H52, I22, I28

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2024-1.93.15>

Кирило Крищенко, к.е.н.,

<https://orcid.org/0009-0007-7145-6709>

ПВНЗ «Буковинський університет», м. Чернівці

Ганна Белінська, к.е.н., с.н.с.,

<http://orcid.org/0000-0002-8978-8513>

Національний авіаційний університет, м. Київ

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ПРОФТЕХОСВІТИ

Анотація

Актуальність. Постановка проблеми. Одним з найважливіших питань майбутнього України є фінансування освіти. Авторами з'ясовано, що фінансуванню саме профтехосвіти в Україні не приділяється належної уваги і воно є недостатнім. Незацікавленість місцевих органів влади в фінансуванні профтехосвіти пояснюється як неврегульованими майновими питаннями, так і браком коштів у місцевих бюджетах, що викликає суспільну суперечку як в публічному просторі, так і між органами державного управління різних рівнів. Зазначено, що потрібно більш активно популяризувати профтехосвіту серед населення різного віку, оскільки потреба у фахівцях робочих спеціальностей на ринку праці є великою. А кадрів не вистачає при одночасному надлишку робочої сили з дипломами ВНЗ.

Метою статті є дослідження структури фінансування закладів профтехосвіти України та висунення рекомендації щодо її оптимізації (особливо в частині використання бюджетних коштів). **Методологія дослідження.** У процесі написання статті використано низку загальнонаукових теоретичних методів: спостереження та опис – для узагальнення наявної інформації щодо структури фінансування профтехосвіти; узагальнення та класифікація – для здійснення теоретичних узагальнень та висновків про особливості структури бюджетного фінансування профтехосвіти; аналіз та синтез – для з'ясування основних категорій дослідження; табличний метод – для наочного представлення цифрових показників, що ілюструють висновки даного дослідження.

Результати. У статті описано поточний стан, виділено основні проблеми бюджетного та позабюджетного фінансування освіти в Україні, зроблено акцент на специфіці фінансування рівня професійної (професійно-технічної) освіти. Акцентовано увагу на проблемі непопулярності сегменту профтехосвіти при одночасній суттєвій потребі у фахівцях робочих спеціальностей, особливо в період відновлення України після війни. Досліджено законодавчу базу

фінансування освіти в Україні. Внаслідок цього виокремлено позабюджетні джерела фінансування профтехосвіти, які можуть бути суттєвою підтримкою для закладів П(ПТ)О в період реформування. Очевидно, що лише державне фінансування закладів ППТО не є достатнім, тож треба розширювати практику залучення ресурсів донорських організацій, що починаючи з 2016 року досить успішно робиться. Як приклад, наведено проекти EU4Skills та Skills4Recovery, які фіксуються урядом Німеччини й орієнтовані на підтримку реформи професійно-технічної освіти в Україні та її популяризацію в післявоєнний період. Запропоновано альтернативні методи фінансування освіти загалом та сфери профтехосвіти зокрема.

Практичне значення. Наведені в статті рекомендації можуть бути використані при оптимізації бюджетного фінансування профтехосвіти в Україні.

Перспективи подальших досліджень. Пошук альтернативних, більш сучасних і диверсифікованих моделей фінансування освіти всіх рівнів.

Ключові слова: Державний бюджет України, місцеві бюджети, фінансування видатків, видатки на освіту, фінансування професійно-технічної освіти.

Кількість джерел: 18; кількість таблиць: 2.

Kyrylo Kryshchenko, Candidate of Economic Sciences,

<https://orcid.org/0009-0007-7145-6709>

"Bukovyn University", Chernivtsi,

Hanna Belinska, Candidate of Economic Sciences,

Senior Research Fellow,

<http://orcid.org/0000-0002-8978-8513>

National Aviation University, Kyiv

DIRECTIONS OF IMPROVING THE BUDGET FINANCING OF VOCATIONAL EDUCATION

Summary

The article describes the problems of budget financing of institutions of vocational education and training. The authors researched the actual budget expenditures in Ukraine by educational levels in the period since 2019 to 2023 and drew conclusions about the effectiveness and prospects of such funding. In particular, it was found that the main part of education expenses is being financed from local level budgets, which receive an educational subvention from the State budget. The authors have found out that the funding of vocational education in Ukraine is not given due attention and is insufficient. The lack of interest of local authorities in financing vocational education and training is explained both by unresolved property issues and by the lack of funds in local budgets, which causes public controversy both in the public area and between state administration bodies of different levels.

However, the authors note that the government has launched several positive initiatives aimed at improving the situation. In particular, we are talking about the initiative to create training and practice centers (TPCs) at institutions of vocational education and training with funds earmarked as part of the educational subvention from the State budget.

In addition, attention is focused on problem of unpopularity of the segment of vocational education, while at the same time there is a significant need for specialists in work specialties, especially in the period of recovery after the war.

Also, the legislative framework for financing education in Ukraine as a whole and of vocational technical institutions in particular was investigated. As a result, non-budgetary sources of vocational technical education funding have been singled out. It is obvious that only state financing of vocational training institutions is not sufficient, so it is necessary to expand the practice of attracting donor organizations' resources.

As a successful example, the EU4Skills and Skills4Recovery projects are given, which are fixed by the German government and are aimed at supporting the reform of vocational education in Ukraine.

Keywords: State budget of Ukraine, local budgets, financing of expenditures, expenditures on education, financing of vocational education.

Number of sources – 18, number of tables – 2.

Актуальність проблеми. Фінансування освіти в Україні є важливим питанням, яке потребує постійної уваги. Значення освіти для майбутнього країни важко переоцінити. Проте в Україні все ще не відбулося повноцінної реформи сфери освіти, особливо сегменту професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О). Впродовж більш ніж 30 років незалежності в Україні не проводились системні зміни в цій сфері. Лише з 2016 р. уряд почав приділяти увагу цьому питанню, спочатку скоротивши розмір фінансування та продемонструвавши, що більше не має наміру надавати бюджетну субвенцію, а потім взагалі переклавши фінансування закладів профтехосвіти на місцеві бюджети. Саме в цей час на поверхню вийшло чимало проблем, що накопичувалися у цій сфері роками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблематика бюджетного фінансування та управління якістю за різними напрямками освіти широко представлена у наукових джерелах. Зокрема, вона підіймається у працях таких вчених, як Т. Боголіб [1], І. Аксьонова [2], В. Полянко, Л. Гут [3], К. Резніченко [4] тощо. Але також вже очевидно, що в умовах війни та наступної відбудови система освіти в Україні вимагає суттєвого

реформування, тому цій проблемі присвячено значну увагу дослідників. Зокрема, питаннями державного управління та реформування профтехосвіти займаються українські дослідники Л. Кравченко [5], С. Мельник [6] та Л. Грень [7]. Проте саме аспект фінансового забезпечення профтехосвіти, особливо в умовах війни та нестачі бюджетних ресурсів, залишається недостатньо розкритим та вельми актуальним.

Тож **метою** даної **статті** є дослідження структури фінансування закладів профтехосвіти України та висунення рекомендації щодо її оптимізації (особливо в частині використання бюджетних коштів).

Виклад основного матеріалу. Щорічні видатки Зведеного бюджету України на освіту неухильно зростають, винятком став лише 2022 рік, коли почалося повномасштабне вторгнення російських військ в Україну (табл. 1). Проте вже у 2023 році ми знову бачимо тенденцію до зростання фінансування освіти і майже вихід на показники 2021 року, особливо по фінансуванню з Державного бюджету. Очевидно, що рівень видатків місцевих бюджетів на освіту досить суттєво знизився, оскільки в східних і південних областях йдуть бойові дії і відновити навчання в повному обсязі поки що неможливо.

Таблиця 1

Фактичні бюджетні видатки на освіту в Україні в період 2019-2023 рр., за рівнями бюджетної системи*

	2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.		2023 р.	
	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%
<i>Видатки місцевих бюджетів</i>	196	77,5	208	78,5	256	78,8	232	79,7	248	80,3
<i>Видатки Державного бюджету</i>	57	22,5	57	21,5	69	21,2	59	20,3	61	19,7
Видатки Зведеного бюджету	253	100	265	100	325	100	291	100	309	100

*Джерело: складено автором на основі даних сайту <https://cost.ua/>

Фінансування освіти в Україні відбувається за такими складниками системи освіти: дошкільна, повна загальна середня, професійна (професійно-технічна), вища, післядипломна, позашкільна [8]. Тож професійна (професійно-технічна) освіта є складовою системи освіти України, а заклади освіти утворюються відповідно до соціально-економічних потреб держави чи регіону [9–10].

У табл. 2 наведено дані про фінансування видатків Зведеного бюджету України на професійну (професійно-технічну) освіту. Очевидно, що протягом останніх 5 років фінансування П(ПТ)О становило близько 5% від загальної суми витрат на освіту в Україні, що є неприпустимо мало.

Таблиця 2

Фактичні видатки Зведеного бюджету України на фінансування професійної (професійно-технічної) освіти та їх частка в структурі загальних видатків на освіту, 2019-2023 рр.*

	2019		2020		2021		2022		2023	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
<i>Видатки на професійну (професійно-технічну) освіту</i>	10815,7	4,5	11515,6	4,6	14180,3	4,5	15500,4	5,3	16221,0	5,3
<i>Видатки на освіту, всього</i>	238757,5	100,0	252283,1	100,0	312914,6	100,0	290758,4	100,0	308639,0	100,0

*Джерело: складено автором на основі даних сайту <https://openbudget.gov.ua/>

Фінансування освіти в Україні регулюється низкою законодавчих актів, основними серед яких є: Бюджетний кодекс України (БКУ), ЗУ «Про освіту» та ЗУ «Про професійну (професійно-технічну) освіту». Зокрема, ст. 78 ЗУ «Про освіту» називає джерелами фінансування конкретно професійної (професійно-технічної) освіти кошти державного бюджету, в тому

числі через надання освітніх субвенцій, кошти місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством.

У БКУ структура видатків за джерелами фінансування розписана вже більш детально. Зокрема, в ст. 87 вказано, що, видатки на професійну (професійно-технічну) освіту та на оплату послуг з підготовки кадрів на умовах державного замовлення у закладах П(ПТ)О здійснюються за рахунок державного бюджету. А згідно зі ст. 89 того ж Кодексу, видатки на П(ПТ)О освіту можуть здійснюватися і з бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад.

Місцеві бюджети – це найчисленніша за кількістю суб'єктів ланка бюджетної системи України. До місцевих бюджетів належать бюджети територіальних громад міст, селищ та сіл. Наразі в Україні існують бюджети 1463 територіальних громад (ТГ), із них 25 обласних, 380 міських, 434 селищних та 624 сільських. Внаслідок запровадження нового механізму бюджетного регулювання в розпорядженні місцевих органів влади лишається значна сума коштів, що стимулює громади до наповнення бюджетів та оптимізації їх видатків [11].

Крім власних коштів місцевих бюджетів (яких вочевидь буде недостатньо для покриття освітніх потреб) при фінансуванні видатків застосовуються освітня субвенція місцевим бюджетам з Державного бюджету України та вирівнююча освітня субвенція між місцевими бюджетами.

Суттєві зміни щодо використання таких субвенцій внесла війна. Зокрема, при розподілі субвенції 2023 року були нарікання на недостатню гнучкість фінансування закладів освіти, що не давало змогу повноцінно реалізовувати механізм внутрішньої академічної мобільності, коли будь-який заклад освіти в умовно безпечному регіоні може прийняти та довчити внутрішньо переміщену особу. Тим більше, що в умовах війни у місцевих бюджетів не вистачає коштів навіть для тих учнів, які розпочали навчання ще до війни, адже у 2023 році уряд скоротив бюджет на здобуття професійної освіти на 50,85 млн до 200 млн гривень [12].

Варто підкреслити, що в цілому тенденції щодо фінансування освіти в Україні є позитивними: у 2024 р. на освіту в ДБУ закладено майже на 22% більше, ніж 2023 року, а власне на освітню субвенцію виділили 103,2 млрд грн (у 2023 – 87,5 млрд гривень). Проте питання ефективності фінансування саме сегменту профтехосвіти залишається актуальним.

Так, досі не знято дискусію щодо загальної доцільності фінансування закладів П(ПТ)О з бюджетів місцевого рівня, яка почалась ще до початку війни, коли частина представників місцевих та центральних органів влади наполягали на тому, що фінансування закладів П(ПТ)О має відбуватися саме з державного бюджету, оскільки часто на місцях у сфері виробництва працює незначний відсоток населення. При цьому критики зауважували, що місцеві бюджети скеровують всі кошти на сферу П(ПТ)О, щоб не зупиняти навчання дітей, а на інші сфери (лікування, медичне обслуговування) коштів не залишається.

І навіть сьогодні дана дискусія ще триває. Так, Асоціація міст України у 2023 році зверталась до Комітету з питань бюджету з проханням рекомендувати Парламенту відхилити проєкт Закону № 9026 Про внесення змін до статей 89, 90 БКУ щодо розміщення регіонального замовлення на підготовку фахових молодших бакалаврів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Він передбачав закріплення обов'язку фінансування із бюджетів територіальних громад видатків на оплату послуг з підготовки фахівців у закладах П(ПТ)О державної та комунальної власності. Асоціація міст України виступала проти проєкту, вважаючи, що зміни, запропоновані проєктом, призведуть до розбалансування бюджетів територіальних громад, оскільки вони порушують принцип самостійності ланок бюджетної системи та потребуватимуть додаткових видатків із бюджетів місцевого самоврядування, а проєкт не передбачав відповідні джерела покриття видатків.

Також проєкт не вирішував питання чіткого розподілу повноважень щодо фінансування закладів відповідно до форми власності. Крім того, не передбачалось врегулювання порядку передачі цілісних майнових комплексів закладів П(ПТ)О до

власності територіальних громад. Врешті-решт проєкт було знято з розгляду, але питання, які він підіймав, залишилися актуальними: очевидно, що держава намагається зберегти за собою контроль за закладами П(ПТ)О з метою унеможливлення відчуження їх. Але ситуація має бути розв'язаною, бо правова розмитість призводить до відсутності зацікавленості в обох сторін у підвищенні ефективності роботи закладів профтехосвіти.

Досліджуючи проблематику профтехосвіти в Україні, можна дійти висновку, що вона сьогодні дуже сильно недооцінена внаслідок стереотипності мислення, коли така освіта вважається непрестижною, проте ринок праці потребує саме робітничих спеціальностей, і цей попит буде лише зростати, особливо в період відбудови. Тому терміново потрібно змінювати ставлення до профтехосвіти у населення, адже саме даний сектор відрізняється від інших секторів освіти тісним зв'язком із розвитком економіки країни і ринком праці.

У контексті цього прямим і невідкладним завданням держави є забезпечення ринку фаховими професійними кадрами, зокрема і через ефективне фінансування. І деякі важливі кроки в даному напрямку робляться. Так, починаючи з 2016 року урядом ініційовано створення навчально-практичних центрів (НПЦ) при закладах профтехосвіти. Фактично – це частина приміщень закладу професійної освіти з новим обладнанням та технікою, де учні проводять практичні заняття, а дорослі підвищують кваліфікацію або перенавчаються. І саме з 2016 року Уряд системно інвестує кошти за цим напрямом.

Так, постановою КМУ від 12.02.2020 №104 затверджено Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на створення навчально-практичних центрів сучасної професійної (професійно-технічної) освіти. Внесеними змінами розширено напрями використання бюджетних коштів: тепер субвенція може бути спрямована на придбання сільсько-господарської, іншої техніки, обладнання, матеріалів і устаткування закладами П(ПТ)О, на базі яких будуть створені НПЦ [13]. І на цей момент ініціатива держави продовжується.

Так, у 2024 році в Державному бюджеті України передбачено 500 млн грн саме на створення НПЦ.

Тож регіони України активно користуються такою нагодою. Зокрема, Львівська обласна військова адміністрація (ОВА) повідомляє, що у 2024 році нею подано 14 заявок на створення таких НПЦ. І це не перший досвід в області щодо удосконалення системи профтехосвіти. Таку реформу на Львівщині почали ще у 2019 р., і заплановано, що вона триватиме до 2027 р. 2023 року Львівська ОВА з обласного бюджету виділила понад 40 млн грн на створення більш ніж 10 НПЦ при закладах П(ПТ)О [14].

Такий позитивний досвід варто переймати й іншим регіонам, особливо враховуючи той факт, що в умовах війни регіони, де продовжуються військові дії, не зможуть надавати послуги профтехосвіти повноцінно, тож решта регіонів мають посилено розвивати даний напрям.

Сьогодні модель фінансового забезпечення освіти з боку держави має тенденцію до змін: уряд в умовах нестачі ресурсів заохочує заклади освіти до диверсифікації джерел фінансування. Тож не варто забувати, що фінансування роботи закладів П(ПТ)О може здійснюватися не лише за рахунок бюджетних коштів. Законом України «Про освіту» передбачено, що джерелами фінансування суб'єктів освітньої діяльності можуть бути також плата за надання освітніх та інших послуг по договорах, плата за науково-дослідні роботи, доходи від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень та господарств, доходи від надання в оренду приміщень та обладнання, гранти вітчизняних і міжнародних організацій, дивіденди від цінних паперів, відсотки від депозитів, добровільні внески, одержані від фізичних та юридичних осіб тощо.

Якщо ж проаналізувати світову практику фінансування закладів П(ПТ)О, то можна дійти висновку про різноманіття варіантів. Перш за все, варто звернути увагу на такі методи фінансування, які передбачають різне співвідношення джерел коштів, де держава фінансує лише частину вартості освіти.

Також у світі популярним є залучення на фінансування роботи закладів профтехосвіти приватних коштів. Це пов'язано з

тим, що деякі національні системи освіти розглядають професійну освіту як додаткову. Термін здобуття такої освіти досить обмежений – не більше ніж один рік, а випускник отримує сертифікат про володіння певними навичками [15].

В Україні застосовується модель централізованого державного фінансування з використанням інструментарію міжбюджетних трансфертів, коли кошти виділяються місцевим бюджетам з державного бюджету України. Проте існує багато інших моделей фінансування професійно-технічної освіти. І найочевидніша з них – модель централізованого державного фінансування, коли державні органи влади планують діяльність закладів професійної освіти й безпосередньо розподіляють між ними кошти. Держава також регулює кількість таких закладів та кількість і напрями підготовки спеціалістів. Проте, і модель державного фінансування, і модель фінансування місцевими органами влади, на нашу думку, є не достатньо ефективними, адже вони не передбачають заохочення самих закладів П(ПТ)О до удосконалення їх діяльності.

Тож варто звернути увагу на модель так званого конкурентного державного фінансування, коли держава виділяє певний обсяг коштів на фінансування професійної освіти, але влаштовує конкурс на їх отримання серед незалежних надавачів, виходячи з критеріїв ефективності та результативності. Очевидно, що така модель потребує переходу закладів профтехосвіти до приватної форми власності та переважного самофінансування.

Щораз більшого поширення набирає в Україні перспективна, на наш погляд, модель дуального фінансування профтехосвіти. Вона спрямована на функціонування дуальної системи підготовки кадрів, за якої теоретичний матеріал опановується в закладі освіти з педагогом, а практичне навчання проходить на виробництві. Така форма потребує активної участі роботодавців. І найбільша їх кількість зафіксована сьогодні у м. Києві (175), Житомирській (160), Львівській (134), Вінницькій та Хмельницькій (125), Рівненській (111) областях [16]. Дуальна освіта дозволяє «ділити» вартість підготовки фахівця між

сторонами: теоретичну частину навчання фінансує держава, а практичну – підприємства, зацікавлені в таких фахівцях.

Також не варто забувати і про модель індивідуального фінансування, за якого кошти надаються безпосередньо здобувачу освіти, який, у свою чергу, на власний розсуд обирає заклад професійної освіти для здобуття бажаної спеціальності. За такої схеми такі заклади є переважно комерційними організаціями, що працюють у ринкових умовах, повинні оприлюднювати фінансову звітність та бути прибутковими [17]. На нашу думку, це теж досить цікава та ефективна модель фінансування.

Як зазначалося вище, одним з джерел фінансування для профтехосвіти, дозволених законодавством, є гранти від вітчизняних і міжнародних організацій та урядів. Прикладом такої ініціативи може слугувати програма "EU4Skills: кращі навички для сучасної України" – спільна програма ЄС та його держав-членів Німеччини, Фінляндії, Польщі та Естонії для підтримки реформи професійно-технічної освіти в Україні, яка реалізовувалась в Україні з червня 2019 року по березень 2023 року. Метою програми була підтримка реформи професійно-технічної освіти в Україні, для того, щоб зробити навчання таким, що відповідає вимогам ринку праці, та допомогти учням П(ПТ)О реалізувати власний потенціал.

У рамках програми підтримано реформу професійної освіти в Україні на національному та регіональному рівнях. Окремі елементи реформи апробовані у 21 профільному ПТНЗ. Загальний обсяг фінансування склав 58 млн євро, з них 21 млн спрямовано на оновлення обладнання та інфраструктури.

Війна в Україні вплинула на хід програми, скоригувавши її цілі – на перший план вийшла допомога закладам профтехосвіти, які використовувалися як хаби для внутрішньо переміщених осіб. Також увагу було спрямовано на забезпечення навчання через онлайн-курси, що дало змогу продовжити освіту в умовах війни.

Вже після закінчення проєкту EU4Skills в Україні з 13 вересня 2023 року стартував інший проєкт – Skills4Recovery, метою якого є підтримка 20 надавачів освітніх послуг, серед яких професійно-

технічні навчальні заклади і навчальні центри Державної служби зайнятості. Бюджет проєкту – 10 млн євро, він спрямований на зміцнення можливостей закладів П(ПТ)О надавати якісне навчання, інтегрувати уразливі групи населення у навчальний процес та покращити співпрацю з роботодавцями. Головний акцент проєкту зроблено на 14 ключових кваліфікаціях у чотирьох економічних секторах: будівництво, транспорт і логістика, сільське господарство та ІТ. Вже у 2024 році в рамках проєкту планується підготувати 500 учителів і викладачів для системи профтехосвіти у визначених галузях [18].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи все вищесказане, можна констатувати, що сьогодні сфера професійно-технічної освіти в Україні знаходиться в стані хронічного недофінансування. Це пов'язано передусім з недооцінкою значення даного рівня освіти для економіки та майбутнього України з боку уряду та населення. Непорозуміння між органами центральної та місцевої влади щодо джерел фінансування та власності на заклади П(ПТ)О призвели до відсутності зацікавленості у територіальних громад у відродженні профтехосвіти.

Проте вже є позитивні зрушення щодо покращення фінансування та реформування закладів П(ПТ)О як за рахунок державного бюджету (через субвенцію місцевим громадам), так і через пошук інших форм фінансування та співфінансування закладів профтехосвіти.

Так, нестача бюджетних коштів змушує заклади освіти та місцеві адміністрації шукати грантові кошти за кордоном та запроваджувати такі нові моделі навчання, як, наприклад, дуальна освіта. Тож потенційно існує багато ще не досить освоєних моделей фінансування закладів П(ПТ)О, як за рахунок бюджетних коштів, так і без їх участі, що має бути досліджено більш детально.

Список використаних джерел:

1. Боголіб Т. Фінансове забезпечення освітньої галузі України: існуючі проблеми та перспективи їх вирішення. *Економіст*. 2015. № 8. С. 1.
2. Аксьонова І. В. Аналіз бюджетного фінансування вищої освіти в Україні та за кордоном. *Фінансова система України в умовах трансформації соціально-економічних*

відносин. *Матеріали міжнар. наук.-практ. конф.*, 15 квітня 2015 р. Харків: ХНУБА, 2015. Ч. 1. С. 6-9.

3. Полянко В. В., Гут Л. В. Впровадження системи управління якістю освіти у вищій школі в контексті вдосконалення системи показників її виміру. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2013. № 769. С. 419-428. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_769_62 (дата звернення 22.02.2024).

4. Резніченко К. Г. Фінансове оздоровлення сфери освіти: проблеми та шляхи розв'язання. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2009. №2. С. 301-308.

5. Кравченко Л. А. Інноваційні механізми державного управління стратегічним плануванням розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти : монографія. Львів: АТБ, 2023. 230 с.

6. Мельник С. В. Стан та перспективи розвитку вітчизняної системи підготовки кадрів. *Освітня аналітика України*. 2021. №1(12). С. 65-80. URL: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2021/05/5_Melnyk_112_2021_65_80.pdf (дата звернення 22.02.2024).

7. Грень Л. М. Механізми державного управління професійно-технічною освітою України: теоретико-методологічні аспекти формування змісту та практики використання : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2020. 306 с.

8. Освітня реформа: результати та перспективи : інформаційно-аналітичний збірник МОН. Київ : Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики», 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/2019/Presentacii/Institut-zbirnik.pdf> (дата звернення: 28.02.2024).

9. Про професійну (професійно-технічну) освіту : Закон України від 10.02.1998 № 103/98-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2_%D1%80#Text (дата звернення: 28.02.2024).

10.Рошило В. І., Томнюк Т. Л. Місцеві бюджети як основа фінансового забезпечення органів місцевої влади. *Науковий вісник Чернівецького національного університету. Економіка*. 2014. Вип. 710–711. С. 90–95.

11.Вдовічен А., Чорновол А., Табенська Ю. Бюджетне планування в умовах інституційних перетворень. *Scientia fructuosa*. 2021. №135(1). С. 90–100. DOI: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021\(135\)_07](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021(135)_07) (дата звернення: 17.03.2024).

12.Бюджет-2023: профтехосвіта для відбудови залишилася «за бортом». Блог Ольги Коваль. URL: https://lb.ua/blog/olha_koval/529606_byudzhet2023_proftehosvita.html (дата звернення: 21.03.2024).

13.Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 925 : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.02.2020 № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/104-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 22.03.24).

14.Професії майбутнього: як змінюється профтехосвіта на Львівщині. Львівська обласна військова адміністрація. Департамент освіти і науки. URL: <https://loda.gov.ua/news/91367> (дата звернення 12.03.24).

15.Удосконалення фінансування системи освіти України як передумова успішного реформування : монографія / за ред. С. Л. Лондара. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики». 2021. 274 с. URL: <https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/finansuvannya-osviti-2021.pdf> (дата звернення 18.03.24).

16.Дуальна освіта. Міністерство освіти і науки України. URL: [https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/reforma-profesijnoi-](https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/reforma-profesijnoi)

osviti/derzhavno-privatne-partnerstvo-ta-dualna-osvita/dualna-osvita (дата звернення 14.03.2024).

17. Gasskov V. Managing vocational training systems : A handbook for senior administrators. International Labour Organization, 2000. 300 p.

18. Відкриття проєкту Skills4Recovery: навчання кваліфікованої робочої сили для відновлення України. GIZ. URL: <https://www.giz.de/en/worldwide/132119.html> (дата звернення 12.03.2024).

References:

1. Bogolib, T. (2015). Financial support of the educational industry of Ukraine: existing problems and prospects for their solution. *Ekonomist [Economist]*, no. 8, p. 1. (in Ukr.).

2. Aksyonova, I.V. (2015). Analysis of budgetary financing of higher education in Ukraine and abroad. *Finanova systema Ukrayiny v umovakh transformatsiyi sotsial'no-ekonomichnykh vidnosyn. Materialy mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi* [Financial system of Ukraine in conditions of transformation of socio-economic relations. Materials of the international scientific and practical conference]. Kharkiv, part. 1, pp. 6-9 (in Ukr.).

3. Polyanko, V.V., Gut, L.V. (2013). Implementation of the education quality management system in higher education in the context of improving the system of indicators for its measurement. *Visnyk Natsional'noho universytetu "Lvivs'ka politehnika". Menedzhment ta pidpryemnytstvo v Ukrayini: etapy stanovlennya i problemy rozvytku [Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development]*, no. 769, pp. 419-428. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_769_62 (Accessed 22 Feb., 2024) (in Ukr.).

4. Reznichenko, K. (2009). Financial improvement of the sphere of education: problems and solutions. *Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noho universytetu derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrayiny [Collection of scientific works of the National University of the State Tax Service of Ukraine]*, no. 2, pp. 301-308 (in Ukr.).

5. Kravchenko, L. (2023). *Innovatsiyni mekhanizmy derzhavnoho upravlinnya stratehichnym planuvanniam rozvytku rehional'noyi systemy profesiyno-tekhnichnoyi osvity* [Innovative mechanisms of state management of strategic planning for the development of the regional system of professional and technical education]. ATB, Lviv, 230 p. (in Ukr.).

6. Melnyk, S. (2021) State and prospects of the development of the domestic personnel training system. *Osvitnya analityka Ukrayiny [Educational analytics of Ukraine]*, no. 1(12), pp. 65-80. URL: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2021/05/5_Melnyk_112_2021_65_80.pdf (in Ukr.).

7. Gren, L. (2020). *Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnya profesiyno-tekhnichnoyu osvitoyu Ukrayiny: teoretyko-metodolohichni aspekty formuvannya zmistu ta praktyky vykorystannya* [Mechanisms of state management of vocational and technical education of Ukraine: theoretical and methodological aspects of content formation and practice of use]. NUZZU, Kharkiv (in Ukr.).

8. Educational reform: results and prospects (2019). *Informatsiyno-analitychnyy zbirnyk Ministerstva osvity i nauky [Information and analytical collection of the Ministry of Education and Science]*, Kyiv, State Scientific Institution "Institute of Educational Analytics. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/2019/Presentacii/Institut-zbirnik.pdf> (in Ukr.).

9. *About professional (vocational and technical) education*, Law of Ukraine of 10.02.1998 № 103/98-BP. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (in Ukr.).

10. Roshlyo, V.I., Tomniuk, T.L. (2014). Local budgets as the basis of financial support of local authorities. *Naukovyy visnyk Chernivets'koho natsional'noho universytetu. Ekonomika [Scientific Bulletin of Chernivtsi National University. Economy]*, vol. 710-711, pp. 90-95 (in Ukr.).
11. Vdovichen, A., Chornovol, A., & Tabenska, Yu. (2021). Budget planning in the conditions of institutional transformations. *Scientia-fructuosa [Scientia fructuosa]*, no. 135(1), pp. 90–100. URL: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021\(135\)_07](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021(135)_07) (Accessed 17 March, 2024) (in Ukr.).
12. Olga Koval's blog (2024). Budget-2023: Vocational and technical education remained "overboard" for reconstruction. URL: https://lb.ua/blog/olha_koval/529606_byudzheth2023_proftehosvita.html (Accessed 21 March, 2024) (in Ukr.).
13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016). Resolution of 12.02.2020 № 104. On amendments to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 30, 2016. № 925. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/104-2020-%D0%BF#Text> (in Ukr.).
14. Official website of the Lviv Regional Military Administration. Department of Education and Science (2024). Future professions: how vocational education is changing in the Lviv region. URL: <https://loda.gov.ua/news/91367> (Accessed 12 March, 2024) (in Ukr.).
15. Ed. Londar, S.L. (2021). Improving the financing of the education system of Ukraine as a prerequisite for successful reform. GSI "Institute of Educational Analytics", Kyiv. URL: <https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/finansuvannya-osviti-2021.pdf> (Accessed 18 March, 2024) (in Ukr.).
16. Dual education. Official website of the Ministry of Education and Science of Ukraine (2024). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/reforma-profesijnoyi-osviti/derzhavno-privatne-partnerstvo-ta-dualna-osvita/dualna-osvita> (Accessed 14 March, 2024) (in Ukr.).
17. Gasskov, V. (2000). Managing vocational training systems: A handbook for senior administrators. International Labour Organization, 300 p.
18. Opening of the Skills4Recovery project: Training of qualified workforce for the recovery of Ukraine. Official website of the GIZ (2024). URL: <https://www.giz.de/en/worldwide/132119.html> (Accessed 12 March, 2024) (in Ukr.).